ŠALTINIS

Krynica

Biełaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 8 (717).
Cana 10 ct.
VILNIA, 30.I.1940 h.
Hod vydańnia XXII.

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity. Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Zavalinė g-vė 1—2, tel 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 9—10 hadz.

AB BIEŁARUSKIM ŽYĆCI Ŭ LITVIE

(*Z pryčyny falšyvych viestak, padanych u „Gaz. Codz.“*)

„Gazeta Codzienna“ (naślednica byŭšaha „Słowa“) 27 I u artykule „Prawda o ruchu białoruskim“, apirajučysia na infarmacyjach ks. Hadleŭskaha ab žyćci biełaruskim u Litvie, padała cely rad niazhodnych z praŭdaj viestak. Viedama, polskaja hazeta padała toje, što skazaŭ jej biełarus. Ale heny biełarus, na žal, siańnia davoli daloki ad biełaruskaha aktyŭnaha ruchu i, akazvajecca, duža mała ab im viedaje. Z infarmacyjaŭ jahonych vyhladaje, što biełarusy ŭ Litvie padzieleny na varožyja łahiery, što isnujuć niejkija varožyja sabie palityčnyja partyi, što toje ŭsio, što faktyčna robicca, byccam nia zhodnaje z praŭdaj i h. d. Tymčasam usio heta nia praŭda, a žyćcio biełarusaŭ u Litvie vyhladaje hetak.

Da apošnich historyčnych padziejaŭ u našym krai isnavała niekalki biełaruskich palityčnych kirunkaŭ. Adychod Vilni i časci Vilenščyny da Litvy, jasnaja reč, palityčnaje biełaruskaje žyćcio radykalna źmianiŭ. Prahramy ŭsich biełaruskich palityčnych partyjaŭ ciapier stalisia nieaktualnyja. Samo žyćcio zmusiła biełarusaŭ datasavacca da zaisnavaŭšych abstavinaŭ. Zrabiła heta navat i najsilniejšaja biełaruskaja palityčnaja hrupa, „Biełaruskaje Narodnaje Abjednańnie“. Usie zrazumieli, što biełarusy ŭ Litvie—heta nacyjanalnaja mienšaść, jakaja, adłažyŭšy na bok palityčnyja pahlady, prad usim pavinna abjadnacca i ŭziacca za biełaruskuju kulturnuju pracu ŭ ramach Litoŭskaj kanstytucyi i litoŭskich zakonaŭ.

Hetak i stałasia. Asiarodkam takoj pracy staŭsia „Centr“, jaki na hruncie kulturnym sapraŭdy łuča ŭ sabie byŭšyja palityčnyja hrupy. Jość heta arhanizacyja palityčnaja, vykłučna kulturna-praśvietnaja i ab niejkim partyjnym kluču niama tut i movy. I da „Centru“ naležać sapraŭdy ludzi ŭsich kirunkaŭ. Heta jasna vidać z pracy „Centru“.

Biełaruskuju Prohimnaziju arhanizavaŭ Centr i da pracy pryłažylisia dasłoŭna ŭsie byŭšyja kirunki. Toje-ž samaje było i pry arhanizavańni biel. pačatk. škoły.

„Centr“ arhanizuje biełaruski narodny chor. U hety chor prychodziać i vyjaŭlajuć achvotu ŭ im pidjać i ahułam jamu pamahać dasłoŭna ŭsie, biaz nijakaj roźnicy partyjnaj, relihijnaj, ci jakoj inšaj, usie, katoryja cikaviacca śpievam.

U „Centry“ zarejestravanyja biełarusy biezrabotnyja likam 450 i intelihiencyja i fizyčnyja rabotniki. „Centr“ prychodzie im u mieru svaich skromnych mahčymaściaŭ z pomačaj biaz nijakaj roźnicy.

Dziakujučy zachadam „Centru“ bryvajuć biełaruskija audycyi ŭ litoŭskim dziaržaŭnym radyjofonie. Viadzie ich centroviec i viadzie, viedama, apolityčna, u duchu ahulna-biełaruskim.

Nia možna tak-ža skazać, što dalokija ad „Centru“ isnujučyja ŭ Kaŭnasie dźvie biełaruskija arhanizacyi, bo choć farmalna jany isnujuć asobna, ale faktyčna jany z „Centram“ u samych pryjaznych adnosinach. Pradstaŭniki henych arhanizacyjaŭ nieadnakratna zajaŭlali svaju hatovaść źlićcia ich z „Centram“ i farmalna. Ale sam „Centr“ stavić pytańnie, ci heta patrebna i ci nia lepš henym arhanizacyjam astacca samastojnymi. Fakt adnak faktam, što miž „Centram“ i henymi biełaruskimi kovienskimi arhanizacyjami poŭnaja harmonija.

U śviatkavańni jubileju staršyni „Centru“ ks. Ad. Stankieviča pryniali ŭdzieł dasłoŭna ŭsie biełarusy biaz nijakich roźnic. Taksama ŭsie biełarusy, biaz nijakaj roźnicy, łučacca i na hruncie Biełaruskaha Navukovaha T-va ŭ Vilni.

Havorycca ŭ „Gazecie Codziennej“, na padstavie ŭsio henaha infarmatara, i ab niedachopach u „Krynicy“ idei biełaruskaj niezaležnaści. Ale nam zdajecca, što ŭ biełaruskaj nacyjanalnaj idei, jakoj słuža „Kryca“ 22 hady, znachodzicca ŭsio. Inšaja reč, ci siańnia tut u Vilni padymańnie hetaha pytańnia nia vyhladała-b na hrubuju pravakacyju.

Nam zdajecca, što ŭ hetym usim jość niejkija machinacyi pałakoŭ z biełarusami, u nadziei, što novaja Polšč budzie lepšaja i biełarusam u joj budzie, jak u rai, bo hetak skazaŭ polski ŭrad u Paryžy. Viedama, u ihru hetkich polskich planaŭ uvachodzie i žadańnie, jak heta było za „dobrych czasów polskich“, svaryć biełarusaŭ z litoŭcami i raźjadać ich dobryja dahetulešnija adnosiny.

Jak bačym, polskaja „prawda o ruchu białoruskim“ u „Gazecie Codz.“ vyhladaje nia cikava. Viedama, tut niamała vinavat biełaruski infarmatar, jaki svaje subjektyŭnyja dumki padaŭ za objektyŭnuju hramadzkuju praŭdu. Ale dziakujem jamu i za heta, bo kab nia jon, dyk nia było-b hetaha artykułu; tolki na druhi raz prosim, kab jaho infarmacyi pałakom byli bolš dakładnyja, abjektyŭnyja i... da biełarusaŭ bolš lojalnyja. Abjektyŭnaja i ščyraja krytyka „Centru“, jaho pracy, a tak-ža padobnyja artykuły ŭ „Krynicy“, krytykujučyja toj ci inšy pahlad ci artykuł, zaŭsiody pažadany.

V. V.

Niamiecki kalidor praz Usch. Haliččynu

Niamieckija hazety pišuć, što pamiž Niamieččynaj i Savietami padpisany dahavor ab biezpasiarednim čyhunačnym spałučeńni miž Niamieččynaj i Rumynijaj praz Usch. Haliččynu. Vyjaśniajecca pry hetym, što Niamieččyna jšče raniej chacieła atrymać ad Savietaŭ prava vybudavać sobskuju čyhunku praz Usch. Haliččynu, ale Saviety tady ne zhadzilisia. Ciapierašni dahavor pazvalaje Niamieččynie zaraz-ža prystupić da budovy dvutoravaj čyhunki, jakaja budzie pad nadzoram miašanaj saviecka-niamieckaj upravy i praznačana vykłučna dzieła tavarnych transpartaŭ z Rumynii ŭ Niamieččynu i naadvarot.

Bałkanskaja konferencyja

Na 2 lutaha siol. u Biełhradzie naznačana konferencyja dziaržavaŭ Bałkanskich, aprača Baŭharyi, i Mižziemnamorskich. Da hetaj konferencyi ŭsie pryviazvajuć vialikaje značeńnie. Niamieččyna nie biaz uvahi na hetuž konferencyju paklikała ŭ Berlin usich svaich pasłoŭ z hetych-ža Bałkanskich dziaržavaŭ. Kažuć, što Turcyja pašle na hetu konferencyju tolki svajho nahladčyka, a Italija pradstaŭnika svajho tudy zusim nia vyšle.

Neŭtralny blok biez Skandynavii

Nie biaz trudu montavany ciapier neŭtralny blok dziaržavaŭ Bałkanskich i Mižziemnamorskich choča ŭciahnuć u svaje ramy tak-ža Belhiju i Holandyju, ale abminaje tymčasam Švecyju i Norvehiju. Haloŭnaj pružynaj hetaha bloku źjaŭlajecca Italija, ruchlivaść jakoj u apošnim časie vielmi ŭzmocniłasia.

Mir — „pafrancusku“

Pisali my anahdaj ab tym, jak, pavodle hazetnych viestak, pradstaŭlaŭsia-b siahońnia mir, kali b pieramahła Niamieččyna. Ciapier-ža hazety pišuć ab prajekcie miru, jaki pryhataŭlajuć byccam francuzy. Choćuć jany prosta padzielu Niamieččyny, zajmajučy sami ŭsiu levabiarežnuju časć Niamieččyny. Adbudoŭvujuć pry hetym Habsburgaŭskuju Aŭstryju, addajučy joj Bavaryju i Würtembergiju z haradami Stuttgart'am, Nürnberg'am; Polšč stanavilasia-b niezaležnaju i atrymała-b aprača Pamorskaha kalidoru, Paznanščyny i časci Ślonsku, tak-ža reštu Ślonsku, usiu Ŭsch. Prusiju až pa r. Odru, z haradami Gdanskam, Stettinam, Breslaŭ, Gleiwitz; abnaŭlajecca ŭreście Čechaslavaččyna, jakaja da svajho dahetulašniaha abšaru dastaje jšče ŭsiu Saksoniju, z haradami Leipzigam i Drezdenam; urešcie Danija atrymoŭvaje Schleswig—Holstein až pa Hamburg.

Консолідацыя Беларусаў

Консолідацыйная тэндэнцыя сярод віленскіх беларусаў у новых палітычных умовах, якія заіснавалі ад часу заняцьця літоўскімі ўладамі віленскага краю, не зьяўляецца новай. Нарадзілася і рэалізавалася яна на віленскім грунце яшчэ пры часох бязслаўнага панаваньня ваяводы Бацянскага. Тады ўжо беларусы, паслушныя свайму здароваму нацыянальнаму інстынкту і бароначыся ад польскай жандарскай палітыкі пагадзіліся, забываючыся аб сваіх узаемных ранейшых сварках, непаразуменьнях, ідэёвых супярэчнасьцях, ставячы крыжык над усім, што іх дзяліла і расьцярушывала. Нядаўнія заядлыя праціўнікі падалі сабе тады ўзаемна рукі, пачалі гаварыць супольным языком, пастулаць паводлуг вышэйшага крытэрыя — крытэрыя нацыянальных, агульных беларускіх інтарэсаў. У гэткім павароце справы ў унутраным жыцьці беларусаў адыграў тады вялікую роль кс. Адам Станкевіч.

Пры зьмененых палітычных умовах, па заняцьці віленскага вокругу літоўскімі ўладамі, гэтая здаровая тэндэнцыя ў беларусаў расла, разьвівалася, пашыралася на ўсю Літву і нават паза ейныя дзяржаўныя межы... У сэнсе арганізацыйным ідэя аб'еднаньня пачала рэалізавацца на грунце беларускай культурна - асьветнай арганізацыі „Беларускага Цэнтру ў Літве", якой сядзіба нядаўна перанеслася ў Вільню. У гэтую арганізацыю выразілі жаданьне ўвайсьці, як мне ведама, усе Беларусы, а першым чынам кіруючыя беларускія дзейнікі, увесь віленскі беларускі актыў, бяз увагі на розьніцы ў перакананьнях палітычных, у сьветапаглядзе, — абы толькі не перашкаджалі гэтаму ўваходу фармальнасьці, вымаганыя літоўскім дзяржаўным законам аб таварыствах.*) Выходзячая ў Вільні беларуская газэта „Крыніца", хоць не зьяўляецца афіцыяльным органам „Беларускага Цэнтру ў Літве", ад самага пачатку свайго існаваньня пры літоўскай уладзе — выражала консолідацыйныя тэндэнцыі і супрацоўніцтва беларусаў у Літве.

Ды ня толькі ў Літве. Шырокая беларуская надпартыйная плятформа „Крыніцы" дае магчымасьць стануць на грунце консолідацыі і беларусам Латвіі і іншых краёў. І гэты шырокі консолідацыйны ахоп „Крыніцы" ўжо часткава рэалізуецца

Тут яшчэ трэба дадаць, што беларусы ў Літве, а прынамсі іх актыў, дзякуючы свайму спэцыфічнаму грамадзка-палітычнаму палажэньню, — пакульшто ў сваей грамадзкай рабоце выэліміновываюць палітычную дзейнасьць, агранічаючыся вылучна да спраў культуры, навукі, асьветы, эканомікі і іншай аполітычнай дзеяльнасьці. Вось чаму, мне здаецца, „Крыніца" не ўваходзе прынцыпова ў дыскусію на палітычныя тэмы, а таксама трымаючыся свайго непартыйнага становішча, і стараючыся быць на плятформе агульна нацыянальнай, унікае якога-небудзь палітычнага кляйма. Калі-ж гдзе які супрацоўнік на бачынах гэтае газэты прадстаўляе палітычныя праблемы ў агульна беларускім нацыянальным маштабе, то гэта не азначае, што „Крыніца" выражае партыйныя думкі.

Здаровыя думкі і праявы лучэньня і консолідаваньня беларусаў, гдзе б яны і ў якой форме не рэалізаваліся, — ці ў прэсе ці на іншых адрэзках беларускага нацыянальнага жыцьця, — трэба, бязумоўна, шчыра вітаць.

Я. Курган

*) Дарэчы тут сказаць, што склад новага ўраду „Беларускага Цэнтру ў Літве" ўфармаваўся пры згодзе і паразуменьні ўсіх прадстаўнікоў беларускай грамадзкай думкі.

P. S. Па напісаньні і наборы гэтага артыкулу зьявілася ў „Gaz Codziennej" „Prawda o ruchu białoruskim" у асьвятленьні кс. В. Гадлеўскага. Дагэтуль кс. Гадлеўскі яшчэ не скорыгаваў гэнай сваей „праўды". Спадзяюся, што рэдакцыя „Крыніцы" скажа аб ёй сваё слова, бароначыся ад стаўляных ёй у „Праўдзе" палітычных сугэстыяў і інсынуацыяў. Таксама хіба-ж дачакаецца адказу і сама „Gaz. C.", якая ўсьцяж чуецца „заскочанай" надрукаваным у „Krynicy" артыкулам „Савецкі Саюз і Славянства" і не дачакаўшыся мэрыторычнага адказу, шукае сама адказу ад выгодных ей новых рэпрэзэнтантаў „ogółu białoruskiego".

Урэшце, на аснове дзі ўсіх гэтых фактаў трэба сьцьвердзіць, што ўсякая дывэрсія і вылазкі беларусаў—„дзеячоў" ці „радавых",—калі-б яны праяўлялі свае даўнейшыя навыкі і хронічныя хваробы, трэба рашуча кляйміць. Гэтага вымагае дабро нацыі і шырака зразумелыя інтарэсы беларусаў.

Я. К.

Śmierć Juraha Putramenta?

Todar Bujnicki, vilenski polski litaratar u svaim artykule ŭ niadzielašnim numary „Gazety Codziennej" padaje pahałosku ab samahubstvie zdolnaha vilenskaha paeta i litaraturavieda Juraha Putramenta. U paradku infarmacyjnym i z abaviazku redakcyjnaha padajom hetuju sumnuju viestku ab śmierci Juraha Putramenta i my. Byli-b ščyra zdavolenyja, kab viestka nia była praŭdzivaj.

Jury Putrament viedamy iz svaich ščyrych i pryjacielskich adnosinaŭ da biełarusaŭ; byŭ jon amal adziny z polskich litarataraŭ, jaki dobra razumieŭ prablemy i raźvićcio biełaruskaha mastackaha słova; byŭ ščyrym daradčykam i pryjacielam biełaruskich paetaŭ Zachodniaj Biełarusi. Jamu i vyklučna jamu treba być udziačnym za toje, što biełaruskaja litaratura ŭ b. Polščy zdabyvała rozhałas i apošnimi hadami stanaviłasia pradmietam zainteresavańnia mnohich polskich litarataraŭ. Asabliva Putrament caniŭ tvorčaść Maksima Tanka, bačučy ŭ joj nadzvyčajna vialikija artystyčnyja vartaści, a samoha Tanka ŭvažaŭ za bujny, navat gienijalny talent.

Putrament — z pierakanańnia radykał, marksyst. Žyŭ, vučyŭsia i pracavaŭ uvieś čas u Vilni i znachodziŭsia ŭ joj da prychodu litoŭskich vojskaŭ. Pakinuŭ Vilniu razam z savieckaj uładaj. Pavodle čutak, prabyvaŭ u Savieckaj Biełarusi, u Staroj Vialejcy.

*HRAMADZIANIE! **Prysyłajcie** adrasy svaich znajomych, kab i jany mahli atrymać probny numar „Krynicy".*

Uład-Inicki 12)

Aryšty, Biareza j vola

(Uspaminy aryštanta)

Ad niemcaŭ daviedalisia my, što Vilnia zaniataja balšavikami. Niešta a paŭdni biarezaŭcy-niemcy byli pieraviedzieny ŭ druhoje pamiaščeńnie, a pad viečar častku ich adtranspartavali ŭva Ŭschodniuju Prusiju, na adpačynak. Paśla hetaha pajaviłasia viestka, što ŭ 30 kilometrach ad Bieraścia ŭžo jość balšaviki i što, byccam, zaŭtra niemcy im zdaduć horad. Niekatoryja z našych źbiralisia iści za Buh, u Niamieččynu, a niekatoryja prosta ŭ Vilniu.

Užo zmrokam da Vilencaŭ, katorych naličałasia 21 čałaviek, pryjšoŭ niechta Krasnoŭski, siabra RNO, i zaprapanavaŭ zakvateravacca ŭ jaho i čakać, pakul nagładzicca čyhunka Vilnia Bieraście. Rasiejcy, a z imi i b. sen. Bahdanovič adrazu zhadzilisia na hetuju prapanovu, a my rašyli jašče pieranačavać u himnazii i nazaŭtra mašyravać na Biełastok. Da nas biełarusaŭ vilenskich dałučyŭsia ukrainiec Kałyniak, advakacki aplikant z Vilni.

Ciapieraka vilenskaja hrupa ličyła tolki 8 čałaviek: „dziadźki" Šnarkievič i Paŭlukoŭski, mhr. Šutovič i jahony svajak Šutovič Alfons, redaktar Najdziuk, student Jarmałkovič, buhaltar Miadziołka i ukrainiec Kałyniak.

— Samaja padarožnaja cheŭra — kazaŭ „dziadźka" Šnarkievič.

Ale jašče pieranačavali ŭ himnazii, užo ŭ teatralnaj zali, razam z Vałynskimi ukraincami, choć ledźvie ŭprasilisia da ich, i ranicaj 21 vieraśnia pajšli na Biełastok.

Takim čynam my adłučylisia ad ukraincaŭ, z katorymi prajšli 102 kilometry darohi dy jašče prataŭklisia razam niejkich paŭtara dnia. Na praciahu ich ukraincy i biełarusy mieli mahčymaść choć paviarchoŭna paznacca pamiž saboju. I hetaje paznańnie vypłyvała z rečaistych faktaŭ i suadnosinaŭ, u katorych vyjaŭlalisia praściejšyja mamenty duchovaj samabytnaści čałavieka, a mo' i narodu.

Ukraincy napeŭna skažuć svajo ŭražańnie ab biełarusach-biarezaŭcaŭ, a mo' ŭžo skazali, kali naahuł zaŭvažyli ich u svajoj pieravažajučaj masie. Dyk choć krychoju radkoŭ paprabuju i ja vykazać uražańnie biełarusa ab ukraincaŭ-biarezaŭcach.

Jak kažny samabytny narod, ukraincy ŭ samych sabie majuć niešta asablivaje, katoraje zusim svajeablična prajaŭlajecca na vonki. Voś z hetkich prajavaŭ taje asablivaści zaŭvažyłasia raptoŭnaje zrazumieńnie ŭsim natoŭpam sytuacyi, u jakoj jon apyniajecca. Hetym uvieś natoŭp biazkrytyčna padparadkavaŭsia adnamu pavadyru (d-ru Sajkoviču), adnosna katoraha vyjaŭlałasia ahulnaja pasłuchmianaść. Uvahi i prośby pavadyra amal nikim nia krytykavalisia, a pa mahčymaści vykonvalisia točna. U paasobnych hrupach natoŭpu kidałasia ŭ vočy svaja samaachvotnaja arhanizavanaść, nie narušajučy ahulnaha paradku. Ale pry hetym ja zaŭvažyŭ ahulnaje ukrainskaje samalubstva i niespahadlivaść da nieukraincaŭ. Biełarusy ŭ hetym pieravyšali ukraincaŭ, jakija mnie pakazalisia vialikimi ehaistami. Mo' heta dobra dla Baćkaŭščyny dy ŭ Baćkaŭščynie, ale ŭ čužym kraju, to jano było prykrym adčuvać dla nieukraincaŭ. I toj ehaizm u inšych vypadkach vyražaŭsia navat pahardaju da pradstaŭnikoŭ nieukrainskaj nacyi.

Litoŭski zakon ab proźviščach

U českim parlamencie ŭ svaim časie byli takija niedarečnaści: dr. Čech — byŭ pravadyrom adnej partyi niamieckaj, a dr. Niemiec — pravadyrom partyi českaj. Heta adnak vyniatki, jakija paćviardžajuć pravila, što proźvišča ludzkoje najčaściej havora ŭžo i ab nacyjanalnaj prynaležnaści taho, chto jaho nosić. Taksama nazovy miascovaściaŭ: siołaŭ, paloŭ, lasoŭ, sienažaciaŭ, haradoŭ — heta-ž jašče viarniejšy dakument ichniaha aŭtorstva. Z druhoj starany jasnym stanieсca, čamu kožnaja ŭłada ŭ nas starałasia nakinuć sabie ŭłaścivyja adpiačatki ŭ formie tych-ža proźviščaŭ i nazovaŭ. Tak było za časoŭ panavańnia rasiejskaha, tak było za časaŭ polskich. Litva u hetym histaryčnym pracesie na našych ziemlach dahetul stracila moža najbolš, i tamu, zdabyŭšy niezaležnaść, uvažała za patrebnaje dalšy chod hetaha pracesu abstavić ramkami specyjalnaha zakonu, jaki i byŭ vydany pazaletaś, u 1938 h. (hladzi „Vyr. Ž." Nr. 629, bač. 593, 4, paz. 4506, 1938 h.). Siahońnia hety zakon važny i ŭ dałučanaj Vilenščynie. Tamu ŭvažajem za patrebnaje prynamsia z bolšaha paznajomicca tut z teju častkaju zakonu, stasavańnie jakoj jošč aktualnym pry starańni pravoŭ hramadzianstva i pry vybirańni pašpartoŭ. A heta, z taje pryčyny, što art. 14-ty hetaha zakonu nakazvaje pašpartnym kamisijam „varočać da litoŭskaha vyhavaru lit. proźviščy: 1. jakija majuć słavianskija pryrostki, 2. tłumačanyja na čužyja jazyki, 3. sapsavanyja ŭpłyvam čužoha jazyka.

Art. 16-ty zakonu ab proźviščach kaža, što asoba, jakoj proźvišča *papraŭlajecca*, sama moža vybrać adpaviednaje proźvišča iz Słoŭnika Proźviščaŭ. Kali-ž hetaha nia zrobić u praciahu miesiaca, dyk Kamisija vybiraje proźvišča sama.

Art. 18: Asoba, jakaja nie zhadžajecca na proźvišča źlitoŭščanaje, vybranaje pašpartnaj Kamisijaj, praz dva tydni ad času paviedamleńnia ab vybranym jej proźviščy moža na imia Ministra Ŭnutranych Spraŭ padać piśmienny pratest. Asobie, jakaja padała pratest da Ministra, proźvišča nie źmianiajecca.

Art. 20: Na prośbu zacikaŭlenaj asoby, pobač z papraŭlenym proźviščam, za zhodaj Ministra Unutranych Spraŭ, moža być u pašpart upisana i proźvišča staroje.

Art. 24: Proźvišča nialitoŭskaje pišycca pavodle praviłaŭ jazyka i pravapisu litoŭskaha, ale moža jano być pisana tak, jak u svaim jazyku piša jaho ŭłaśnik, kali jon hetaha sabie žadaje..

Vidać z hetaha, što choć litoŭski zakon ab proźviščach i maje svaje vyraznyja mety, to adnak nie zamykaje darohi tamu, chto nacyjanalnuju adasoblenaść svajho proźvišča choča vyrazna i śviedama utrymać.

K—n

ŚVIATA NIEZALEŽNAŚCI LITVY

Upiaršyniu ŭ Vilni maje adbycca 16 lutaha ŭračystaje śviatkavańnie ŭhodkaŭ abvieščańnia Niezaležnaści Litvy. Pryrychtavańnie da śviatkavańnia ŭžo pačałosia. Na Śviata Niezaležnaści majuć pryjechać u Vilniu pradstaŭniki ŭradu, delehacyi roznych arhanizacyjaŭ i tavarystvaŭ.

Prahrama śviatkavańnia praduhledžvaje ŭračystaje nabaženstva, vialikuju defiladu vojska, akademii, kancerty i inšaje.

Polskija imperyjalisty z „Kurjera Wilenskaha" i dalej nie pryznajuć biełaruskich ziemlaŭ

Polskaja štodziennaja hazeta „Kurjer Wileski", byŭšy orhan vilenskaj sanacyi, — u novych palityčnych, vidać spryjajnych dla palakoŭ u Vilenščynie abstavinach, i dalej (jak i pierad vajnoj) pravodzie svaju palityku niepryznavańnia biełarusaŭ i biełaruskich ziemlaŭ. Padamo niekalki faktaŭ z apošnich dzion. U „Kurjery Wilenskim" z dnia 27 i 28 studnia znachodzim kamunikaty „Elty" pieraredahavanyja „Kurjeram" na svoj ład. U hetych kamunikatach ziemli biełaruskija, jakija abniatyja Zachodniaj Biełarusiaj i uchodziać u skład „Sav. Biełarusi" inakš hazetaj nie nazyvajucca, jak „t e r e n a m i p o l s k i e m i". Voś kolki cytat. U adnym z hetkich redakcyjnych „kamunikataŭ" azahaloŭlenych „Jak się odbywa korespondencja z **terenem polskim**" čytajem: „Można już wysyłać korespondencję do **wszystkich terenów polskich zajętych** przez Niemcy i Rosję"; „Na tereny Polski, zajęte przez Sowiety", „Miejscowości na terenach polskich zajętych przez ZSSR" („Kurjer Wilenski" Nr. 22 z dnia 27.I); u inšych kamunikatach čytajem takija radki: „Można depeszować na tereny polskie.... zajęte przez Rosję Sowiecką i Niemcy" i h. d. („Kur. Wilenski" Nr. 23 z dnia 28 I). Hutarka ŭ hetych kamunikatach ab biełaruskich ziemlach (i ukrainskich), jakija „Kur. Wil" systematyčna nazyvaje svajej daŭniejšaj palityčnaj movaj „terenami polskimi".

Hetaha chiba davoli, kab skazać, što imperyjalisty z „Kurjera Wilenskaha" ničoha nie źmianili ŭ svaich adnosinach da Biełarusaŭ i ich ziemlaŭ.

Biełarusy! Pamažecie!

Užo nadychodzie para apłaty za navuku haduncoŭ Vilenskaj Biełaruskaj Prohimnazii, u jakoj vučacca pieravažna dzieci biednaty. Nieapłata na navuku pahražaje vydaleńniem iz škoły. Kab zachavać maładyja dušy prad załomam, treba im zapeŭnić prava dalšaha prabyvańnia ŭ škole, ci jnakš kažučy — sabrać adpaviednuju sumu na apłačeńnie naležnaści za navuku. Hetkuju sumu možna sabrać tolki supolnymi siłami. Dziela hetaha kožny biełarus chaj u mieru svaich sił daść kolki moža na Fond biełaruskaj himnazijalnaj moładzi.

Składki možna davać abo biezpasiaredna ŭ dyrekcyju Prohimnazii abo praz redakcyju „Krynicy".

Baćkaŭski Kamitet
Biełaruskaj Prohimnazii

BIEŁARUSKAJA CHRONIKA

Biełaruskaje pradstaŭleńnie. U subotu 3 lutaha ŭ zali Vilenskaj Biełaruskaj Prohimnazii (Daminikanskaja 3/5 — u panadvorku) adbudziecca pradstaŭleńnie **na karyść niezamožnych vučniaŭ** hetaj-ža prohimnazii. Pastaŭleny budzie sceničny abrazok Fr. Alachnoviča „Na vioscy". Na scenie budzie pakazany bieł. nacyjanalny taniec „Lavonicha". Pačatak a hadz. 17-aj.

Schod Baćkaŭskaha Kamitetu. U min. niadzielu 28 h. m. adbyŭsia schod baćkoŭ i apiakunoŭ vučniaŭ Vilenskaj Biełaruskaj Prohimnazii ŭ Vilni. Schod vybraŭ prezydyjum Staršynioj prezydyjumu vybrany hram. Binievič, a siabrami: Vavodzkaja, Vojcik, Daniłaŭ i Dzieravienka.

Biełaruskaja mova ŭ carkvie i školach u Vilenščynie. Pastanovaj z dnia 3 studnia sioł. № 17 Vilenskija eparchijalnyja ŭłady zhadžajucca, kab: 1. u biełaruskich prychodach abo ŭ prychodach z pieravažajučym biełaruskim nasieleńniem a.a. Nastajacieli havaryli propaviedzi pabiełarusku; 2. u školach, dzie pieravažajuć dzieci biełarusaŭ, kab vučyli Zakonu Božaha ŭ ich rodnaj movie biełaruskaj (malitvy i carkoŭnyja pieśni — u movie carkoŭnasłavianskaj); 3. pry navučańni Zakonu Božaha karystacca padručnikami ŭłožanymi ŭ biełaruskaj movie kandydatam bahasłoŭja S. K. Paŭlovičam.

J. K.

Biełaruskaje navukovaje žyccio raźvivajecca. Biełaruskaje navukovaje žyccio ŭ Vilni kancentrujecca, jak viedama, u Biełaruskim Navukovym T-vie, jakoha siadziba mieścicca pry Biełaruskim Muzei im. Ivana Łuckieviča (Vostrabramskaja 9). Bieł. Nav T-va raz u dva tydni ładzić svaje zborki, padčas jakich čytajucca na roznyja temy z biełarusaznaŭstva referaty i pravodzicca nad imi dyskusija. Apošniaja zborka T-va adbyłasia ŭ min. niadzielu. Z dakładam vystupaŭ dr. Stanisłaŭ Hrynkievič. Havaryŭ jon na temu, jakaja nia mieścicca ŭ zvyčajnaj tematycy zborak, bo „Ab ščaści, jak źjaviščy psycholohičnym". Dakład vypaŭ cikava, jak nia mienš cikavaja była dyskusija nad im. Z asablivym zadavaleńniem treba padčyrknuć fakt vialikaha zainteresavańnia zborkami ŭ biełarusaŭ Vilni. Na niadzielašniaj zborcy da taho było mnoha prysutnych, što treba było šukać abšyrniejšaha pamieškańnia i znajści jaho ŭ haścinnym budynku Bieł. prohimnazii. — Navukovaje žyccio ŭ Vilni, jak bačym, raźvivajecca pamysna.

Da viedama biezrabotnych zarejestravanych pry Biełaruskim Centry ŭ Litvie (Vilnia, Zavalnaja 1—2). Fizyčnyja rabotniki biełarusy, jakija ŭ svaim časie zarejestravalisia biezrabotnymi pry Bieł. Centry ŭ Litvie, u svaim ułasnym intaresie pavinny źviarnucca ŭ Biržu Pracy (daŭniej Biuro Pasiarednictva Pracy) vul. Suboč, u hadzinach uradavańnia. Bieł. Centr u Litvie źviarnuŭsia da hetaj biržy Pracy z prośbaj dać rabotu zarejestravanym pry Centry biełarusam. Hetaj-ža Biržy Bieł. Centr pradstaviŭ śpisak zarejestravanych biełarusaŭ. Prośba Bieł. Centru. u spravie biełarusaŭ, jak daviedvajemsia, maje być vyrašanaj pazytyŭna. Na śpisku zarejestravanych Biełarusaŭ figuruje 186 biezrabotnych z katehoryi fizyčnych rabotnikaŭ. Bieł. Centr u Litvie starajecca tak-ža, kab i ŭsie zarejestravanyja biezrabotnyja z katehoryi ŭmysłovych atrymali taksama rabotu.

Usiakuju biełaruskuju knižku,
BIEŁARUSKI KALENDAR,
BIEŁARUSKIJA PAŠTOŬKI,
hazetu najtaniej i najchutčej dastaniecie ŭ biełaruskaj

kniharni „Pahonia"

Vilnia, Zavalnaja vulica № 1.
VILNIUS, Zavalinė g-vė 1.

Kataloh biełaruskich knižak, na žadańnie, vysyłajecca darma.

Z Savieckaj Biełarusi

Vybary ŭ Zachodniaj Biełarusi. Na 24 sakavika naznačany vybary na terytoryi Zachodniaj Biełarusi i Zachodniaj Ukrainy ŭ Viarchoŭnyja Saviety Savieckaha Sajuzu i ŭ Viarchoŭnyja Saviety Biełarusi i Ukrainy. Vybarčaja kampanija pačałasia 24 studnia i budzie tryvać 2 miesiacy.

Dekada Biełaruskaha mastactva. Biełaruskaja Dziaržaŭnaja filharmonija arhanizuje dekadu biełaruskaha mastactva ŭ Maskvie. Z hetaha povadu ŭ Miensku ciapier adbyvajucca sproby symfoničnaha arkiestru i biełaruskaha koncertnaha choru, jakija vykonvajuć novyja pracy biełaruskich kampazytaraŭ: Turankova, Ancava, dy inšych. Teatr opery i baletu rychtuje novyja pastanoŭki biełaruskich operaŭ i baletu „Sałaviej." Vystupleńni biełarusaŭ u Maskvie buduć pieradavacca pa radio z Maskvy z roznych teatraŭ.

Pačałosia pryjmo ŭ kamsamoł. Pa ŭsiej Zachodniaj Biełarusi pačałosia pryjmo moładzi ŭ kamsamoł. U Lidzie pieršymi byli pryniaty siabry b. nielehalnaje za časoŭ polskich kamsamolskaje arhanizacyi.

Dniepra-Buhski kanał. Na linii Dniepra-Buhskaha kanału pačałasia intensyŭnaja praca: iduć šyrokija ziamlenyja raboty dla hałoŭnych šluzaŭ i na roznych placoŭkach kanału. Pryhatavalnyja hetyja raboty spadziajucca zakončyć datermínova, kab rańniaju viasnoju ŭžo viaści betoniroŭku. — Na strojcy adčynieny mahazyny i stałoŭki dla absłuhoŭvańnia rabočych. Uviedziena praca ŭ try źmieny, za rabotu płaciać ździelna za kubametry. Kamsamolskija arhanizacyi Biełarusi prysłali na strojku šmat svaich siabroŭ u paradku mobilizacyi.

Źmienšana apłata za elektryku. U Biełastoku i ŭ inšych haradoch Zachodniaje Biełarusi źmienšana apłata za elektryku ŭ t r y r a z y: zamiest 5-ci śviečnych lampačak, jakimi karystałasia ŭ Biełastoku biadniejšaje žycharstva, ciapier uvodziacca 25-ci, 40 ka i 60-ci śviečnyja lampy. U budynki, dzie da hetaha času hareli naftavyja lampy, pravodzicca elektryčny tok.

Turbinny zavod u Babrujsku. Babrujski mašynny zavod vyras u vialikaje pradpryjemstva, jakoje ciapier pačało navat vypuskać vialikija turbiny. Pry vypusku 70-j turbiny byli pračytany referaty na schodcy rabotnikaŭ i technikaŭ.

Biełaruskija studenty z lekcyjami na viosku. Studenty Mienskaha Biełaruskaha Dziaržaŭnaha Universytetu i Pedahohičnaha Instytutu vyłučyli 500 studentaŭ, jakija vyjechali ŭ vyznačany kožnamu z ich rajony, dzie jany vystupiać kožny z lekcyjami dla biełaruskaha sialanstva.

VOKAM PA ŚVIECIE

Savieckaja armija na finskim froncie, pačała silnaje nastupleńnie, asabliva na paŭnočnym uschodzie ad voz. Ładaha. Silna čynnaja tam ciapier artyleryja, tanki i bambavozy. Usie starańni, jak možna dahadvacca, iduć u kirunku prarvańnia darohi za linijaj Mannerheima. Finskaje vajennaje kamandavańnie zajaŭlaje, što ŭsie hetyja ataki dahetul adbity.

Palaki ŭ Paryžy majuć ciapier čatyry hazety: 1. „Głos Polski" — aficyjalny orhan emihranckaha ŭradu ŭ Anhers, 2. „Czarno na białem" — orhan „demokrataŭ", 3. 18 h. m. pačało vychodzić „Słowo" (tydniovik) — redahuje Cat - Mackievič pry ŭčaści I. Matušeŭskaha i L. Želichoŭskaha, i 4. „Robotnik" — orhan PPS, redahuje H. Liberman.

U ŭsch. Haliččynie, jak ćvierdzić niamieckaje ahienstva DNB, niama niamieckaha vojska, ale znachodzicca tam tolki „čornaja milicyja" i „addzieły śmierci". Paza hranicami Niamieččyny niama nihdzie addziełaŭ SS.

Potiomkin — vicekamisar zahraničnych spraŭ SSSR—vyjechaŭ anahdaj u Berlin na konferencyju z niamieckim uradam ab biahučaj palitycy abiedźvuch dziaržaŭ.

Wells — viedamy anhlicki piśmieńnik, vystupiŭ z prajektam kab anhlickija latuny abkidali bombami Berlin. U adkaz na heta niemcy adkazali, što kali anhličanie advažucca napaści na Berlin, dyk za kožnuju kinienuju bombu na Berlin kinuć 10 bombaŭ na London.

Pošta ŭ Hieneralnaj Hubernii, h. zn. na abšary b Polšču, zaniataj ciapier niemcami, pošta ŭžo całkom urehulavana. Sarhanizavana ŭsiaho 335 poštaŭ. Ad 1.II 1940 h. akramia piśmaŭ budzie tak-ža čynnym telefon i telehraf.

Sady naŭkoł chat kałhaśnikaŭ. Raspačałasia padrychtoŭčaja praca, kab u praciahu 5 hod absadzić usie chaty kałhaśnikaŭ sadami fruktovych drevaŭ i kustoŭ. Z hetaj metaj pašyrajucca ŭsie ŭzornyja sadavodztvy i zakładajucca novyja.

Likvidacyja P.O.V. u Biełastoku. Akančalna źlikvidavana praca P O.V. ŭ Biełastoččynie i ŭ Lvoŭščynie. Pa vioskach vyłaŭleny usie polskija achvicery, palicyjanty i abšarniki, jakija, pieraapranutyja ŭ kažuchi i łapci, i padpirazanyja kuskom viaroŭki, prabavali chadzić pa vioskach i chavacca ŭ lasoch. Toje-ž samaje stałasia z pieraapranutymi siabrami P.O.V. pa haradoch.

Žyćcio u Vilni i Kraju

Chto moža jechać z Vilni u Kaunas biaz propusku. Departament administracyjny Ministerstva Unutranych Spraŭ dazvoliŭ biaz propusku jeździć z vilenskaha vokruhu paza byŭšuju administracyjnuju liniju, a značа u Kaunas i inšyja miascy, jakija znachodziacca paza miežami taje administracyjnaj linii. Z hetaha dazvołu mohuć karystać usie hramadzianie Litvy (z pašpartami), a tak-ža čužyncy, jakija majuć dazvoł pražyvać u Litvie biaz točna aznačanaha im miesca. Hramadzianie čužych krajoŭ, jakija pražyvajuć u Vilni na padstavie atrymanych viz, albo jakim miejsca pražyvańnia vyznačana, nia majuć prava jeździć za henuju liniju biez dazvołu Kamisara dziela spraŭ uciekačoŭ, albo biez dazvołu Načalnikaŭ pavietaŭ Vilenskaha, Śvienciankaŭskaha i Alkienickaha.

Na kolki pavialičyłasia terytoryja Litvy pa zdabyćci Vilenščyny. Pavodle apošnich padličeńniaŭ terytoryja Litvy, pa dałučeńni Vilenščyny, pavialičyłasia na 6 mil. 650 tys. 600 ha. U hetym liku znachodzicca 180 tys. lesu, kala 80 tys ha vodaŭ, rešta abšaru — heta vornaja ziamla, paśbišču i sienažaci. Z padadzienaha liku 180 tys. lesu uziata ad vialikich dvaroŭ 60 tys. ha.

Prajekt novaha zakonu ab hramadzianstvie. Ministerstva Unutranych Spraŭ apracoŭvaje novy prajekt zakonu ab hramadzianstvie. Zakon budzie dapasavany da vilenskaha vokruhu ŭ tym sensie, kab žychary hetaha vokruhu mahli łahčej atrymać litoŭskaje hramadzianstva.

Prajekt zakonu ab padatkach. Rada Ministraŭ pryniała prajekt zakonu ŭ spravie padatku ad dachodu za 1939 hod na abšary miesta Vilni i vokruhu. Pavodle prajektu hety padatak musiać płacić a) usie pradpryjemstvy, jakija byli dziejnymi na abšary m. Vilni i vokruhu u 1939 hodzie — za cełу hod, b) lekary, advakaty, duchoŭniki i inšyja volnyja prafesii — za miesiacy listapad i śniežań 1939 hodu. Deklaracyi i adnosny blankietyja možna atrymać u adpaviednych skarbovych uładaŭ. Deklaracyi pavinny być złožanyja pradpryjemstvami handlovymi da dnia 15 lutaha, pryvatnymi asobami — da dnia 1 lutaha.

1.500 byŭšych polskich čyhunačnikaŭ atrymała słužbu. Pavodle apošnich padličeńniaŭ kala 1.500 byŭšych polskich čyhunačnikaŭ pryniaty na słužbu na litoŭskaj čyhuncy. Hetyja čyhunačniki žadajuć navučycca litoŭskaha jazyka ŭ padadzienym im čyhunačnymi ŭładami terminie—u praciahu hodu. Vučycca majuć hetaha jazyka u movie i na piśmie.

Sprava šyldaŭ. Usie šyldy i napisy, jakija vyviešyvajucca dziela reklamy na padstavie zahadu burmistra m. Vilni, jaki maje siłu ad 1 studnia hetaha hodu, — pavinny vyviešyvacca na padstavie specyjalnaha mahistrackaha dazvołu. Dazvoł na karystańnie starymi šyldami zaintaresavanyja asoby pavinny atrymać da dnia 1-ha lutaha.

260 vilenčukoŭ niezadoŭha viernucca na Baćkaŭščynu. Ministerstva Zahraničnych Spraŭ dahavaryłasia z niamieckimi ŭładami ŭ spravie zvalnieńnia z łahieraŭ pałonnych i intarnavanych žycharoŭ Vilni i Vilenščyny, jakija majuć padstavy atrymać litoŭskaje hramadzianstva.

Sprava vyviezienych savieckimi ŭładami. Hazeta „Nove Słovo" padaje, što litoŭskija ŭłady nia buduć rabić intervencyi u Savieckich uładaŭ u spravie vyviezienych imi z Vilni i Vilenščyny tych asob, jakija nia majuć padstaŭ dastać litoŭskaje hramadzianstva.

VUČNIOŬSKAJA VIEČARYNA

Subota 3 lutaha 1940 h.

U zali Vilenskaje Biełaruskaje Prohimnazii (Daminikanskaja 3/5 — u panadvorku) budzie pastaŭleny sceničny abrazok Fr. Alachnoviča

„N A V I O S C Y"

Žanocki chor pad kir. O. Fiodaravaj budzie śpiavać

BIEŁARUSKIJA NARODNYJA PIEŚNI

Vučni Prohimnazii pakažuć na scenie biełaruski narodny taniec „L A V O N I C H A"

Ustup na viečarynu pa zaprosinach, jakija možna zahadzia atrymać u prohimnazii i ŭ redakcyi „Krynicy". — Dachod praznačajecca na karyść niezamožnych vučniaŭ. — Pačatak a hadzinie 17-taj.

LIETŪKIS — Addzieł u Vilni

z svaich Vilenskich składaŭ:
Mindaŭha vul. (b. Słavackaha) 27, telef. 2924
i Rasų skg-vė (b. z. Rossa) 3, telef. 2656, 56 i 3065

absłuhoŭvuje va ŭsiej Vilenščynie ziemlarobskija kooperatyvy i haradzkich pradaŭcoŭ usiakimi praduktami spažyvieckimi, tabačnymi vyrabami, kalonijalnymi tavarami, zbožam, atrubami, siamieńniem, uhnajeńniami, ziemlarobskimi i śvitnymi mašynami.

Kuplaje ŭ haspadaroŭ praz ziemlarobskija kooperatyvy i praz svaje składy ŭ Vilni ŭsiakaha hatunku zboža i inš. ziemlarobskija vyraby.

NAFTAVY ADDZIEŁ LIETŪKIS'a Ŭ VILNI

vul. Jahajły 11, telef. 172

stała dastaŭlaje ŭžyvalnikam i ŭstanovam: karasinu, gazolinu, benzynu, motorynu i roznaha hatunku alivu da mazańnia.

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMAVIČIUS Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32. Pr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.